

راهنمای تنظیم آیین نامه معاملات در تعاونی ها

آیین نامه معاملات

بخش اول: کلیات

ماده یک - چهارچوب معاملات

ماده دو: طبقه بندی معاملات

بخش دوم: مراجع تصمیم گیری

ماده سه: مراجع تصمیم گیری

بخش سوم: روش انجام معاملات خرید

ماده چهار: معاملات جزئی

ماده پنج: معاملات متوسط

ماده شش: معاملات عمده

ماده هفت: تحویل کالا

بخش چهارم: روش انجام معاملات فروش و ارائه خدمات

ماده هشت: معاملات جزئی

ماده نه: معاملات متوسط و عمده

ماده ده: فروش خدمات

بخش پنجم: کمیسیون معاملات

ماده یازده: کمیسیون معاملات

بخش ششم: سایر مقررات و مواد

ماده دوازده: مواردی که از شمول مزایده و مناقصه خارج است.

ماده سیزده: تقسیم و تجزیه معاملات

ماده چهارده: معاملات بصورت معاوضه

ماده پانزده: خرید خدمات کارشناسان

ماده شانزده: کمیسیون تعیین قیمت

ماده هفده: پرداخت هزینه‌ها مطابق با قوانین و مقررات جاری دولتی

ماده هجده: تعداد مواد و تبصره‌های آیین‌نامه

بخش اول: کلیات

ماده یک: اتحادیه تعاونی کلیه معاملات خود را از قبیل خرید (اعم از مصالح، کالا، مواد، ماشین آلات فنی و لوازم اداری و غیره) و انعقاد هرگونه پیمان یا قرارداد با اشخاص حقیقی یا حقوقی (خدمات فنی و غیرفنی، حسابرسی، مشاوره، اجاره، رهن، تعمیر و نگهداری، ترخیص کالا، راه‌اندازی پروژه) و فروش (لوازم اسقاط و مستعمل) و سایر اموری که در راستای اهداف تعاونی باشد براساس ضوابط مندرج در این آیین‌نامه بعمل خواهد آورد.

بخش دوم: مراجع تصمیم‌گیری

ماده دو، معاملات مربوط به خرید و انجام امور تعاونی از نظر مبالغ در سه سطح صورت می‌گیرد.

الف) معاملات جزئی: عبارت است از معاملاتی که مبلغ آن از ..... ریال برای هر مورد معامله تجاوز ننماید.

ب) معاملات متوسط: عبارت است از معاملاتی که مبلغ آن بیشتر از ..... ریال و حداکثر ..... ریال برای هر مورد معامله باشد.

ج) معاملات عمده: عبارت است از معاملاتی که مبلغ آن بیش از ..... ریال برای هر مورد معامله باشد.

تبصره یک: مبنای حد نصاب در معاملات برحسب مورد (بنا به تشخیص مراجع تصمیم‌گیری در ماده ۳) مبلغ معامله و مبلغ برآورد ارزیابی توسط کارشناسان منتخب اتحادیه شرکت تعاونی می‌باشد.

تبصره دو: حدنصاب معاملات خرید هر ساله به پیشنهاد مراجع تصمیم‌گیری در مجمع عمومی طرح و پس از تصویب به مورد اجرا گذارده خواهد شد. حدنصابهای مذکور تا ابلاغ بعدی معتبر و لازم الاجرا می‌باشد.

ماده سه: مراجع تصمیم‌گیری در انجام معاملات در سطوح سه گانه ماده دو این آیین‌نامه

بشرح زیر تعیین می گردند:

الف- معاملات جزئی - مدیرعامل

ب- معاملات متوسط - مدیرعامل با اخذ مجوز از کمیسیون معاملات

هیأت مدیره

ج- معاملات عمده کمیسیون معاملات

هیأت مدیره

تبصره: هیأت مدیره و مدیرعامل می تواند بخشی از اختیارات خود را به هر یک از مسئولان اتحادیه تعاونی تفویض نماید. تفویض اختیارات از مسئولان سلب مسئولیت نخواهد نمود.
شرکت

بخش سوم: روش انجام معاملات خرید

ماده چهارم: در مورد معاملات جزئی مأمور تدارکات (مسئول خرید) مکلف است پس از تحقیق کامل در خصوص کیفیت و قیمت مورد معامله (حداقل مراجعه به سه فروشنده اصلی) معامله را با رعایت صرفه و صلاح اتحادیه تعاونی و یا اخذ مجوز مدیرعامل صورت دهد.
مسئول خرید باید ذیل فاکتور خرید کالا و یا خدمات را با قید نام و نام خانوادگی و تاریخ و ذکر اینکه معامله با کمترین بهای ممکن انجام شده، امضاء نماید.

ماده پنجم: در مورد معاملات متوسط مأمور تدارکات (مسئول خرید) یا سرپرست کارگاه موظف است پس از تحقیق کامل در خصوص کیفیت و اخذ استعلام بهای کتبی از فروشندگان اصلی و یا انجام دهندگان، قیمت‌های پیشنهادی را جهت بررسی و اتخاذ تصمیم به مدیرعامل و یا کمیسیون معاملات ارائه نماید. مراجع تصمیم‌گیری کننده موظفند کمترین قیمت را با توجه به کیفیت و مرغوبیت کالا در زمان تحویل و نحوه پرداخت مبلغ آن حداکثر پس از ..... روز انتخاب و جهت انجام معامله به مسئولین ذیربط ابلاغ نمایند.

تبصره ۱: در برگهای استعلام بهاء بایستی نوع و مشخصات فنی کالا یا خدمات بطور کامل و صریح تعیین شود و فروشنده یا انجام دهنده کار نیز حداقل قیمت پیشنهادی خود را نوشته و با ذکر نشانی کامل و با قید تاریخ مدت اعتبار مهر و امضاء نماید.

تبصره ۲: مأمور تدارکات یا سرپرست کارگاه موظف است برگه‌های استعلام بهاء را با ذکر اینکه استعلام‌های انجام شده به حداقل قیمت ممکن بعمل آمده است، تأیید و امضاء نماید.

تبصره ۳: اخذ سه استعلام بهاء از سه فروشنده اصلی الزامی می‌باشد.

تبصره ۴: در صورتی که اخذ استعلام بهاء مقدور نباشد و یا خرید کالا یا انجام کار جنبه اضطراری و فوری داشته باشد. انجام معامله بدون اخذ استعلام بهاء به پیشنهاد سرپرست واحد مربوطه و مدیرعامل و پس از تصویب هیأت مدیره انجام می‌گیرد (هیأت مدیره موظف است دلایل موضوع را در دفتر صورتجلسات هیأت مدیره ثبت و مدارک مربوط را به نحو

مناسب بایگانی نماید و موضوع را به اطلاع اولین جلسه مجمع عمومی برساند.)

ماده شش: انجام معاملات عمده از طریق برگزاری مناقصه خواهد بود. روش برگزاری مناقصه با توجه به مبلغ معامله و بنا به تصویب کمیسیون معاملات بصورت عمومی و یا هیأت مدیره محدود برگزار می شود.

۱- ۶: مناقصه عمومی از طریق انتشار آگهی مناقصه از یک تا سه نوبت بنا به اهمیت معامله و در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار برگزار خواهد شد.

مناقصه محدود از طریق ارسال آگهی مناقصه و دعوتنامه شرکت در مناقصه برای اشخاص حقیقی یا حقوقی ذیصلاح انجام می شود. در اینصورت آگهی مناقصه و دعوتنامه شرکت در مناقصه باید برای کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که نام آنها در فهرست واجدین صلاحیت برای معامله موردنظر آمده، ارسال گردد. (طبق تبصره ۲ این ماده)

تبصره (۱): در صورتی که کمیسیون معاملات انتشار آگهی مناقصه عمومی را در چند محل هیأت مدیره ضروری تشخیص دهد می تواند در آن محل اقدام به نشر آگهی نماید.

تبصره (۲): نحوه تهیه لیست واجدین شرایط شرکت در مناقصه محدود به شرح ذیل می باشد:

- تشخیص صلاحیت براساس میزان سرمایه، ماشین آلات و لوازم کار، نوع تکنولوژی و استانداردهای موردعمل، کادر فنی و تخصصی، سابقه کار و سایر شرایطی بعمل خواهد آمد که به اقتضای معامله از طرف کمیسیون معاملات تعیین می شود.

۲- ۶: آگهی مناقصه و یا دعوتنامه باید حداقل حاوی مواد زیر باشد:

۱- ۲- ۶: ذکر کلیه مشخصات و شرایط مورد معامله بنحو مناسب در آگهی یا دعوتنامه.

۲- ۲- ۶: تعیین مدت زمان لازم از تاریخ آخرین انتشار آگهی یا دعوتنامه جهت ارسال مدارک یا مراجعه به اتحادیه تعاونی بمنظور اخذ مدارک شرکت در مناقصه.

۲- ۲- ۳: قید اختیار اتحادیه ^{شرکت} تعاونی در رد یا قبول پیشنهادات.

۲- ۲- ۴: تعیین میزان سپرده یا تضمین شرکت در مناقصه.

۲- ۲- ۵: تعیین میزان تضمین انجام تعهدات و ترتیب دریافت و استرداد آن.

۲- ۲- ۶: تعیین حداکثر مهلت بررسی پیشنهادات و برنده مناقصه.

۲- ۲- ۷: ذکر میزان پیش پرداخت (حداکثر ۲۵٪ مبلغ پیمان) و تعیین نوع تضمین مربوطه.

۲- ۲- ۸: تعیین مدت و نحوه تحویل کالا با اجرای کار برحسب مورد به نحو مناسب.

۲- ۲- ۹: اخذ پیشنهادات در پاکتهای سربسته.

۳

تبصره ۱: هنگام تنظیم قرارداد بایستی معادل ۱۰٪ کل مبلغ مورد معامله را بمنظور تشخیص حسن انجام کار بصورت ضمانت‌نامه بانکی و یا سفته از پیمانکار (فروشنده) دریافت نمود و در صورت اخذ سفته شرکت تعاونی موظف است در هر پرداخت ۱۰٪ از مبلغ صورت وضعیت را بعنوان سپرده حسن انجام کار و سایر کسورات قانونی از قبیل مالیات، بیمه تأمین اجتماعی و... کسر نموده و مابقی را در وجه پیمانکار بپردازد. ۵۰٪ از کسورات حسن انجام کار در هنگام تحویل موقت و ۵۰٪ مابقی در زمان تحویل قطعی قابل استرداد می‌باشد. کسورات قانونی نیز بایستی به حسابهای اعلام شده از طرف مراجع نیصلاح واریز گردد.

تبصره ۲- در صورتی که در مدت مقرر پیشنهادی نرسیده باشد، کمیسیون معاملات هیأت مدیره می‌تواند تشریفات مناقصه را تجدید و یا موضوع را جهت اخذ تصمیم به مجمع عمومی ارجاع نماید.

۳-۶- روش بررسی پیشنهادات و تعیین برنده مناقصه بصورت زیر انجام می‌گیرد:

کمیسیون معاملات پاکتهای رسیده را افتتاح و پس از بررسی پیشنهادات از نظر کامل بودن هیأت مدیره مدارک و رعایت شرائط، کمترین قیمت پیشنهادی را که در بین پیشنهادات مورد قبول وجود دارد قیمت عادلانه تشخیص داده و بعنوان برنده مناقصه اعلام خواهد نمود.

تبصره (۱): قیمت عادلانه کار قبل از افتتاح پاکتها توسط کارشناس فنی شرکت تعاونی یا اتحادیه کارشناسان دیگر به انتخاب کمیسیون معاملات تعیین می‌شود، در صورتی که قیمتهای هیأت مدیره پیشنهادی با قیمت عادلانه کار تفاوت قابل توجهی داشته باشد کمیسیون معاملات پس از اخذ استعلام از حداقل سه فروشنده اصلی، برنده مناقصه را اعلام خواهد نمود.

تبصره ۲- در صورتی که فقط یک پیشنهاد رسیده باشد کمیسیون معاملات می‌تواند از طریق استعلام بهاء اخذ قیمت نموده و برنده را تعیین کند.

تبصره ۳- در مواردی که بیش از یک نوع کالا یا کار یکجا به مناقصه گذاشته باشد کمیسیون معاملات می‌تواند با توجه به شرایط قید شده در مدارک مناقصه نسبت به تعیین هیأت مدیره برنده کل مناقصه یا برنده جزئی از مناقصه (هر یک از کالاها و خدمات) اقدام نماید.

تبصره ۴- کمیسیون معاملات می‌تواند برنده اول و برنده دوم مناقصه را تعیین کند در اینصورت سپرده یا تضمین برنده دوم پس از انعقاد قرارداد با برنده اول و اخذ تضمین انجام تعهدات، مسترد خواهد شد. چنانچه برنده اول از تاریخ ابلاغ نتیجه ظرف مدت مقرر نسبت به سپردن تضمین انجام تعهدات و انجام معامله اقدام نکند سپرده یا تضمین شرکت در مناقصه

اول به نفع شرکت تعاونی ضبط می‌شود.
اتحادیه

تبصره ۵- علاوه بر روش پیمانکاری عادی، سایر روشهای اخذ خدمات عمده از پیمانکاران و خرید کالا (واردات) با تصویب کمیسیون معاملات صورت خواهد گرفت.
هیأت مدیره
در این رابطه هیأت مدیره موظف است دستورالعملهای خاص موردنیاز را تهیه و به مجمع عمومی ارائه نماید.

ماده هفت: تحویل کالا یا کار در معاملات جزئی رأساً بوسیله انباردار و یا تحویل گیرنده کار یا خدمت حسب مورد، در معاملات متوسط و عمده بوسیله هیئتی مرکب از مسئول تدارکات، مدیرعامل و نماینده کمیسیون معاملات انجام خواهد شد.
هیأت مدیره

بخش چهارم- روش انجام معاملات فروش و ارائه خدمات

ماده هشت: فروش جزئی در اتحادیه تعاونی پس از تصویب نرخ سود توسط کمیسیون معاملات طبق روال عادی اتحادیه تعاونی صورت خواهد گرفت. ارائه خدمات و کار هیأت مدیره شرکت
جزئی طبق روال عادی و پس از تصویب مدیرعامل انجام می شود.
ماده نه: فروش متوسط و عمده پس از تأیید مدیرعامل و تصویب کمیسیون معاملات انجام می شود.
هیأت مدیره

تبصره ۱: در صورتی که انجام فروش کالا و خدمات در راستای وظایف اصلی شرکت اتحادیه تعاونی نباشد، انجام معامله از طریق انجام تشریفات مزایده و با عقد قرارداد خواهد بود. (موارد مشمول اینگونه معاملات، فروش ضایعات، دارائیهای مستعمل، املاک و مستغلات، ماشین آلات و وسایل نقلیه و... می باشد).

۹- ۱- روش برگزاری مزایده فروش متوسط و عمده از طریق انتشار آگهی مزایده در روزنامه های کثیرالانتشار خواهد بود رعایت نکات زیر در مزایده الزامی است:

۱- انتشار آگهی در روزنامه کثیرالانتشار از یک تا سه نوبت بنا به تشخیص هیأت مدیره.
۲- درج اطلاعات کلی در مورد نوع و مشخصات و میزان کالا.
۳- تعیین بهای پایه فروش توسط کمیسیون معاملات بر اساس قیمت های روز با استعلام هیأت مدیره بهاء یا ارزیابی توسط کارشناس منتخب و معامله با خریداری که بالاترین بهاء را پیشنهاد می نماید.

۴- مردود شناختن کلیه پیشنهادات واصله کمتر از قیمت پایه و تجدید مزایده.

۵- دریافت بهای فروش قبل از تحویل کالا.

۶- رعایت شرایط و مقررات تشریفات مناقصه طبق مفاد ماده شش این آیین نامه تا آنجا که

با عمل مزایده و سایر شرایط مربوطه منطبق باشد.

۹-۲- در صورتی که انجام عمل مزایده به تشخیص مدیر عامل و تصویب کمیسیون معاملات میسر و یا به مصلحت نباشد می توان معامله را به طریق دیگری انجام داد هیأت مدیره مشروط بر آنکه موضوع در اولین مجمع عمومی مطرح و مورد تصویب واقع شود. در این صورت کمیسیون معاملات نحوه انجام اینگونه معاملات را در هر مورد با کسب نظر مجمع هیأت مدیره عمومی اعلام خواهد نمود.

تبصره (۱): فروش کالاها در اشکال معاملات متوسط و عمده به اعضاء هیأت مدیره و اقربای آنان ممنوع می باشد.

ماده ده- نرخ خدمات جزئی توسط هیأت مدیره به مدیر عامل ابلاغ و طبق روال معمول شرکت تعاونی انجام می شود و نرخ خدمات متوسط و عمده پس از تصویب اتحادیه کمیسیون معاملات جهت اجرا به مدیر عامل ابلاغ می گردد. هیأت مدیره

بخش پنجم: کمیسیون معاملات!

ماده یازده- به منظور رسیدگی و اتخاذ تصمیم در خصوص آن بخش از معاملات خرید و فروش کالا و خدمات که طبق این آیین نامه بعهده کمیسیون معاملات گذارده شده است، کمیسیون معاملات مرکب از اشخاص ذیل تشکیل خواهد شد:

۱- مدیر عامل یا نماینده وی ۲- معاون امور بازرگانی ۳- معاون امور مالی ۴- معاون (مدیر) واحد درخواست کننده ۵- یک نفر کارشناس مربوطه با انتخاب هیأت مدیره.

تبصره ۱- کمیسیون معاملات به ریاست مدیر عامل و یا معاون امور بازرگانی تشکیل و جلسات کمیسیون با حضور کلیه اعضاء رسمیت می یابد و تصمیمات متخذه با اکثریت آراء معتبر خواهد بود.

بخش ششم: سایر مقررات و موارد متفرقه

ماده ۱۲: مواردی که از شمول مزایده و مناقصه مستثنی هستند بشرح زیر می باشد:

۱- خرید کالاهای انحصاری که از طرف مراجع صلاحیت دار دولتی و صنفی دارای نرخ

۱- اعضاء کمیسیون معاملات در اتحادیه ها و شرکت های تعاونی با پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب مجمع عمومی برای مدت ..... سال انتخاب می گردند.

مصوب باشند. خرید اینگونه کالاها باید در راستای وظایف اصلی شرکت تعاونی و طبق اساسنامه باشد.

۲- معاملاتی که طرف آنها وزارتخانه یا شرکت یا مؤسسه دولتی بوده و انجام معامله مطابق وظایف مندرج در اساسنامه باشد.

۳- خرید از اتحادیه‌های تعاونی مربوطه و فروش اتحادیه‌ها به اعضاء.

۴- پرداخت کرایه حمل و نقل هوایی، دریایی، زمینی و هزینه مأموریت و مسافرت و نظائر آن در صورت وجود نرخ مصوب.

۵- پرداخت حق الزحمه کارشناسان رسمی دادگستری تا میزان تعرفه‌های قانونی کارشناسان رسمی و حق الوکاله وکلای رسمی دادگستری و حق الزحمه حسابرسان اتاق تعاون (مؤسسه حسابرسی جامع).

ماده ۱۳: تقسیم و تجزیه معاملات خرید و فروش کالا و خدمات و یا انجام آن در دفعات متعدد بمنظور استفاده از حد نصاب کمتر بنحویکه معاملات عمده به متوسط و یا معاملات متوسط به معاملات جزئی تبدیل گردد به هیچ وجه مجاز نمی‌باشد. مگر در مواردی که زمان مشخص برای خرید برخی از مصالح، تجهیزات، ماشین آلات و خدمات موردنیاز در طول مدت اجرای کار قابل پیش‌بینی نبوده و یا خرید اقلام مزبور بصورت کلی امکانپذیر و یا به صرفه و صلاح نباشد و تجزیه معامله اجتناب‌ناپذیر است. اینگونه مواد عبارتند از:

انواع تیر آهن و میلگرد مصالح شامل سیمان، شن، ماسه، آجر، آهک، گچ، قیر و آن دسته از مصالح ساختمانی که بصورت فله خریداری می‌شود و یا به واسطه حجم زیاد و مشکلات حمل و نقل در دفعات مورد نیاز باشد.

ماده ۱۴: معاملات پایاپای (معاوضه)

۱۴- ۱- خرید و فروش کالا و خدمات جزئی بصورت معاوضه بنا به تشخیص مدیرعامل صورت خواهد گرفت.

۱۴- ۲- معاملات متوسط و عمده بصورت معاوضه پس از تصویب کمیسیون معاملات هیأت مدیره صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۵- خرید خدمات کارشناسان و مشاوران طبق دستورالعملی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد انجام خواهد شد.

ماده ۱۶: بمنظور رسیدگی به آن بخش از معاملات جزئی که امکان تهیه فاکتور ندارد، کمیسیونی متشکل از مدیرعامل یا نماینده وی، مدیر قسمت درخواست کننده، مسئول واحد

بازرگانی (تدارکات یا خرید) تشکیل می‌شود. این کمیسیون بعنوان امین تعاونی محسوب شده و صورتجلسات آن به عنوان فاکتور معتبر حسابداری جهت ثبت و تنظیم اسناد حسابداری و دفاتر قانونی به امور مالی ارسال خواهد شد.

ماده ۱۷: پرداخت هزینه‌های مصرفی از قبیل آب، برق، گاز، تلفن، سوخت و... که طبق قوانین و مقررات جاریه دولتی باید پرداخت شود مشمول این آیین‌نامه نمی‌باشد.

ماده ۱۸: این آیین‌نامه در هجده ماده و... تبصره و... بند، در تاریخ..... به تصویب مجمع عمومی عادی رسیده و لازم الاجرا می‌باشد.

اعضاء هیأت رئیسه مجمع

سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی
سمت	نام و نام خانوادگی